

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

ΚΑΛΥΜΝΟΣ

A. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

A.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Κάλυμνος, η "νήσος των Σφουγγαράδων", είναι το τέταρτο σε έκταση νησί της Δωδεκανήσου. Βρίσκεται νότια της Λέρου από την οποία τη χωρίζει ομώνυμος στενός πορθμός (Λέρου), ή διώρυγα Καλύμνου, ή "Διαπόρι", έχοντας ΝΑ. την Κω και σε απόσταση 14 μίλια προς ανατολικά τις τουρκικές ακτές της Μικράς Ασίας. Προς νότια έχει το Κρητικό Πέλαγος και προς δυτικά και βόρεια το Ικάριο Πέλαγος. Απέχει 80 ναυτικά μίλια από τη Ρόδο και 183 ναυτικά μίλια από το λιμάνι του Πειραιά. Η έκταση της είναι 110 τ.χλμ. με μήκος ακτών 105 χλμ.

Είναι η πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου και σ' αυτήν υπάγονται τα νησιά Λέρος, Πάτμος, Αστυπάλαια, Αγαθονήσι, Λειψοί, Αρκοί, η Ψέριμος η Τέλενδος καθώς και ένας μεγάλος αριθμός μικρών νησίδων από τα οποία σημαντικότερα είναι τα Γλαρονήσια, ο Καλαβρός, οι νησίδες Νερά, ο Άγιος Νικόλαος, ο Άγιος Ανδρέας, η Πλάτη, η Πίττα και η Καλόλιμνος.

Έχει πληθυσμό 16.179 κατοίκους (απογραφή 2011) και αποτελεί ένα από τα πιο πυκνοκατοικημένα νησιά της Ελλάδας. Αναλυτικά οι οικισμοί και οι νησίδες που αποτελούν τον δήμο Καλυμνίων: η Πόθια ή Πόθαια ή Κάλυμνος, τα Αργινώντα, το Άργος, ο Βαθύς, τα Βλυχάδια, οι Βοθύνοι, ο Εμπορειός, το Ανατολικό Ίμιο-Λιμνί, το Δυτικό Ίμιο-Λιμνί, ο Καλαβρός, η Καλόλιμνος, το Καμάρι, το Μαυροπινάκι, οι Μυρτιές, η Νερά, ο Πάνορμος, η Πλάτη, το Σαφονήδι, τα Σκάλια, η Τέλενδος, το Χτένι, το Χωριό, η Ψέριμος.

A.2 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Κάλυμνος χαρακτηρίζεται από μεγάλες εκτάσεις φρυγανώδους βλάστησης καθώς και πολλούς απόκρημνους βράχους. Το έδαφος είναι σχετικά πετρώδες, ορεινό με μικρές πεδιάδες, με κυριότερη την πεδιάδα του Βαθέως. Στην πλειοψηφία του το νησί είναι φτωχό σε βλάστηση. Τα δε βουνά της Καλύμνου είναι άδενδρα με κυριότερες κορυφές του Προφήτη Ηλία, ακριβώς στο κέντρο της νήσου (760 μ.), η Κυρά Ψηλή ή Καραψηλή (700 μ.) στα ΝΑ. και η "Γαλατιανή" στο ΒΔ. άκρο. Τα βουνά είναι γεμάτα αρωματικά βότανα όπως θυμάρι, ρίγανη, θρούμπι και άλλα.

Οι ακτές της είναι σχετικά απόκρημνες σχηματίζοντας πολλά ακρωτήρια, όρμους και λιμένες. Εξ αυτών σπουδαιότεροι είναι ο όρμος της πρωτεύουσας της νήσου που λέγεται και λιμένας Ποθαίας (ΝΑ.), ο Ριναίας, βορειότερα τα Πεζώντα ή Πέζοντας ακόμα βορειότερα, ο όρμος Παλαιονήσου Β.ΒΑ., ο Εμπορεός (Δ.ΒΔ.), τα Λινάρια, νοτιότερα και το Πιθάρι προς νότο.

Στην Κάλυμνο σύμφωνα με επίσημες καταγραφές αναφέρεται η ύπαρξη περίπου πενήντα (50) σπήλαιων. Από αυτά τα σπήλαια άλλα είναι μικρά και άλλα μεγάλα. Χαρακτηρίζονται ως σπουδαία γεωλογικά μνημεία της Περιφέρειας τα παρακάτω σπήλαια:

Σπήλαιο Κεφάλας ή Τρύπα Κεφάλας, Σπήλαιο Παρθένων ή «Άντρο των Νυμφών», Σπήλαιο Σκαλιών ή Δασκαλιό, Σπήλαιο Κολονόστηλο, Απολιθωμένα θηλαστικά Βαθιού, Τεκτονικό κέρασ Τελένδου.

Η ποικιλομορφία των ακτών, των απόκρημνων βράχων και το ήπιο κλίμα καθιστούν το νησί ιδανικό τόπο για αναρρίχηση και ανάπτυξη του αναρριχητικού τουρισμού. Η Κάλυμνος από τους περισσότερους αναρριχητές κρίνεται ως ο πληρέστερος προορισμός. Ο ασβεστόλιθος, η αναρρίχηση στους σταλακτίτες, τα πολλά σπήλαια συνέβαλαν στο να χαρακτηριστεί η Κάλυμνος ως μία από τις πιο όμορφες τοποθεσίες « του κόσμου των αναρριχητών » .

Το κυρίαρχο φυτό της Καλύμνου αλλά και των γύρω μικρών νησιών είναι το θυμάρι, με την εξαιρετική εικόνα και άρωμα κατά την περίοδο ανθοφορίας του, το οποίο καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας τους. Η παρουσία του σε συνδυασμό και με άλλα μελισσοκομικά-αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά όπως φασκόμηλο, θρούμπι, ρίγανη, άγρια λεβάντα, δενδρολίβανο, είναι συνυφασμένη με το τοπίο της Καλύμνου.

Τα αυτοφυή δέντρα είναι η χαρουπιά, η αδραμυτιά, η βελανιδιά και η αγριελιά. Στις αμμώδεις ακτές απαντώνται επίσης χαρακτηριστικά είδη όπως ο κρίνος της θάλασσας, οι γαλατσίδες οι αγκαθιές κλπ, ενώ στις κοιλάδες γίνεται καλλιέργεια εσπεριδοειδών, αμπελιών, κηπευτικών κλπ.

Η πανίδα της Καλύμνου αποτελείται από μικρά θηλαστικά, έντομα, και πουλιά και 13 είδη αμφιβίων και ερπετών. Εδώ επιβιώνουν πολλά από τα σπανιότερα είδη πουλιών όπως ο Αιγιόγλαρος, το Κιρκινέζι, ο Σπιζαετός και το Χρυσογέρακο, η κουκουβάγια Τυτώ, και πολλά άλλα πιο κοινά είδη. Είναι επίσης «σταθμός» για πολλά μεταναστευτικά πουλιά .

Στην θαλάσσια πανίδα του νησιού και των βραχονησίδων ανήκουν όλα τα θαλάσσια είδη που είναι χαρακτηριστικά του Αιγαίου (οστρακοειδή, μαλάκια, αφρόψαρα κλπ). Θα συναντήσουμε επίσης, τη Μεσογειακή φώκια (Monachus monachus), τη θαλάσσια χελώνα (Caretta caretta) και τρία είδη δελφινιών: το κοινό δελφίνι, το ζωνοδέλφιο, και το ρινοδέλφιο.

Κλιματολογικά στοιχεία

Το κλίμα της Καλύμνου είναι από τα ηπιότερα της Ελλάδας, με υψηλή ηλιοφάνεια . Το μέσο ύψος βροχής είναι 560 mm ετησίως με το 80-90% της βροχόπτωσης να εμφανίζεται στο χρονικό διάστημα Νοεμβρίου - Μαρτίου. Κατά τη θερινή περίοδο η ξηρασία ανέρχεται σε υψηλό επίπεδο.

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέση Μηνιαία Θερμοκρασία	11,06	10,72	12,32	15,61	19,71	24,03	26,14	25,78	23,33	19,75	15,38	12,42
Μέση Μέγιστη Θερμοκρασία	13,60	13,48	15,27	18,87	23,53	28,23	30,67	30,31	27,37	23,31	18,23	14,88
Μέση Ελάχιστη Θερμοκρασία	8,91	8,32	9,72	12,51	16,05	19,88	22,04	22,20	20,06	16,95	13,05	10,35
Μέση Μηνιαία Σχετική Υγρασία (%)	71,30	70,77	71,53	70,12	66,33	59,80	58,04	62,56	64,17	68,26	71,63	74,04
Μέση Ταχύτητα ανέμου	9,63	10,56	9,44	8,80	8,61	9,69	11,30	10,65	9,44	8,55	9,03	9,66

Πηγή: Μετεωρολογικός Σταθμός Κω

Στην Κάλυμνο δεν υπάρχει μετεωρολογικός σταθμός και τα παραπάνω δεδομένα είναι από τον μετεωρολογικό σταθμό της Κω (Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία). Η μέση ετήσια θερμοκρασία που καταγράφεται στον προαναφερθέντα μετεωρολογικό σταθμό ανέρχεται στους 18,02 °C, ενώ οι μέσες μηνιαίες τιμές κυμαίνονται μεταξύ 10,72°C (Φεβρουάριος) και 26,14 °C (Ιούλιος). Η μέση ελάχιστη θερμοκρασία αέρα, 8,32 °C, καταγράφεται το Φεβρουάριο, ενώ η μέση μέγιστη καταγράφεται τον Ιούλιο και ανέρχεται σε 30,67 °C. Η μέση μηνιαία ένταση ανέμου καταγράφεται 9,61 κόμβους, με υψηλότερη κατά το μήνα Ιούλιο τους 11,30 κόμβους και επικρατέστερη διεύθυνση τη Νότια. Η μέση ετήσια σχετική υγρασία ανέρχεται σε 67,38%.

A.3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Κάλυμνος κατοικείται από τη 4η χιλιετία π.χ., Δωριείς άποικοι εμφανίζονται τον 11ο αιώνα π.χ., έκτοτε η ανθρωπογενής παρουσία είναι μόνιμη. Το 1522 το νησί περνά στα χέρια των Τούρκων, η τουρκική κατοχή διαρκεί ως το 1912. Ακολουθεί η ιταλοκρατία που επηρεάζει καίρια τους τομείς της πολιτικής και οικονομικής οργάνωσης του τόπου και καλύπτει το διάστημα 1912-1948. Το 1948 έρχεται η πολυπόθητη στιγμή της ενσωμάτωσης μαζί με τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα με την Ελλάδα.

Οι Καλύμνιοι είναι παραδοσιακά ναυτικός λαός, και τα θαλασσινά επαγγέλματα, ιδιαίτερα η σπογγαλιεία έκαναν ξακουστό το νησί σε όλο τον κόσμο. Η νεότερη ιστορία της Καλύμνου συνδέθηκε με την αλιεία, την επεξεργασία και το εμπόριο του σφουγγαριού. Αναγνωρίσιμη πτυχή της ζωής στην Κάλυμνο είναι η αλιεία των σφουγγαριών, για την οποία σήμερα υπάρχουν στο νησί τρία μουσεία.

Πουθενά αλλού δεν έχει αφήσει αυτό το επάγγελμα μία ολόκληρη κουλτούρα, όπως στο νησί της Καλύμνου. Αν επισκεφθεί κανείς το Ναυτικό Μουσείο, το Καλύμνιο Σπίτι, το Λαογραφικό Μουσείο του Λυκείου των Ελληνίδων, το Μουσείο Θαλασσιών Ευρημάτων, αν δει κανείς το Χορό του Μηχανικού, τα βιβλία με λαογραφικά και σπογγαλιευτικά θέματα, τα καφεενδάκια του λιμανιού θα ανακαλύψει ότι αυτή η παράδοση είναι ακόμα ζωντανή. Τα τελευταία χρόνια έχουν μεταφέρει την τέχνη τους ακόμη και στην Αμερική, στον Κόλπο του Μεξικού και στην Αυστραλία.

Οι Καλύμνιοι δύτες είναι διάσημοι σε όλη την Μεσόγειο και δεν δραστηριοποιούνται μόνο στην σπογγαλιεία, αλλά και σε κάθε καταδυτική εργασία. Μέχρι και το 1895 οι δύτες των Δωδεκανήσων καταδύονταν "γυμνοί", δηλαδή χωρίς να φορούν το ειδικό προστατευτικό σκάφανδρο και μάθαιναν την τέχνη τους με τρόπο εμπειρικό. Αυτοί ήταν οι περίφημοι βουτηχτάδες. Τώρα πια τηρούν όλα τα μέτρα ασφάλειας, χρησιμοποιούν ειδικά σκάφανδρα και άλλες εκσυγχρονισμένες συσκευές, ενώ παράλληλα εκπαιδεύονται στην Κρατική Σχολή Δυτών της Καλύμνου, που είναι η μοναδική στο είδος της στην Ελλάδα που παρέχει στους απόφοιτους κρατικό επαγγελματικό δίπλωμα δύτε.

A.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ανέρχεται σε **16.179** κατοίκους.

Μόνιμος Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
	2001	2011
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	16.576	16.179
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	188.506	190.988
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	298.462	308.975

Πηγή: Ελ. Στατ.

Η εξέλιξη του πραγματικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

	Πραγματικός Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ						
	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	13.712	14.249	13.281	14.457	15.842	16.441	16.073
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	121.480	123.021	121.017	145.071	163.476	190.071	242.270
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	247.439	222.980	207.354	233.529	257.481	302.686	366.795

Πηγή: Ελ. Στατ.

Ο πληθυσμός του νησιού φαίνεται να παρουσιάζει μια αύξηση τα τελευταία χρόνια. Λόγω της φύσεως των επαγγελμάτων (ψαράδες, σφουγγαράδες, ναυτικοί), οι Καλύμνιοι έχουν εγκατασταθεί από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα στη Φλόριντα της Αμερικής και στην Αυστραλία, όπου δημιούργησαν οικονομικά ανθηρές παροικίες. Οι Καλύμνιοι της διασποράς με τις επιχειρήσεις τους βοηθούν σήμερα τους ντόπιους που αντιμετωπίζουν προβλήματα απασχόλησης λόγω της κρίσης, να μεταναστεύσουν στα μέρη αυτά, με αποτέλεσμα να παρατηρείται ένα κύμα φυγής νέων ανθρώπων στο εξωτερικό την τελευταία διετία.

Η ηλικιακή δομή του πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με την απογραφή του 2011:

Φύλο	Ομάδες ηλικιών	2011
Άρρενες	0-14	1.604
	15-24	942
	25-64	4.286
	65 και άνω	1.143
Θήλειες	0-14	1.530
	15-24	905
	25-64	4.407
	65 και άνω	1.362
Σύνολο		16.179

Πηγή: Ελ. Στατ.

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού κατανέμεται στις ηλικίες από 25-64 ετών που είναι άτομα παραγωγικής ηλικίας και οικονομικά ενεργός πληθυσμός.

Ο αριθμός απασχολουμένων κατά τομέα δραστηριότητας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα (2001) :

	Α'ΓΕΝΗΣ	Β'ΓΕΝΗΣ	Γ'ΓΕΝΗΣ	Νέοι, Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο	Σύνολο
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	758	1.165	2.965	919	5.807
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	4.616	13.394	55.994	8.332	82.336
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	9.854	25.529	80.932	12.425	128.740

Πηγή: Ελ. Στατ. (2001)

Νεότερα στοιχεία για την απασχόληση από την απογραφή του 2011 δεν υπάρχουν δημοσιευμένα από τη Στατιστική Υπηρεσία. Τα στοιχεία του πίνακα επιβεβαιώνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον Τριτογενή τομέα κάτι που είναι αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης του τουρισμού τα τελευταία χρόνια.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ στην Κάλυμνο υποβάλλονται 231 αιτήσεις για λήψη ενιαίας οικονομικής ενίσχυσης. Από τις **231** αιτήσεις οι **76** αφορούν κατά κύριο επάγγελμα αγρότες καθώς αιτούνται επιπλέον και εξισωτική αποζημίωση.

Ένα σημαντικό στοιχείο που αφορά τη διάρθρωση της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια είναι η επιστροφή πολλών ναυτικών στη θάλασσα και στην εργασία τους μετά από μακρόχρονη διακοπή, όπως επίσης και η στροφή πολλών νέων του νησιού στα ναυτικά επαγγέλματα και σε σπουδές που τα αφορούν. Αυτό συμβαίνει λόγω της μεγάλης ανεργίας που μαστίζει όλα τα ηλικιακά στρώματα του πληθυσμού και όλους τους υπόλοιπους επαγγελματικούς κλάδους, αλλά και λόγω του ότι τα ναυτικά επαγγέλματα συνεχίζουν ακόμη και στην εποχή μας να έχουν οικονομικές απολαβές σε πολύ καλά επίπεδα συγκριτικά με άλλα επαγγέλματα. Εξάλλου, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω οι Καλύμνιοι είναι παραδοσιακά ναυτικός λαός, και τα θαλασσινά επαγγέλματα τα πιο προσφιλή σε αυτούς.

A.5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Μεταφορών

Το οδικό δίκτυο που υπάρχει στο νησί, εξυπηρετεί τις ανάγκες των οικισμών. Οι αγροτικοί δρόμοι όμως, είναι περιορισμένοι και δεν δίνουν πρόσβαση σε πολλές περιοχές που θα μπορούσαν να είναι εκμεταλλεύσιμες τόσο από τους μελισσοκόμους όσο και από τους κτηνοτρόφους.

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση εξυπηρετείται από το λιμάνι στην Πόθια. Οι λιμενικές και θαλάσσιες δραστηριότητες καλύπτονται από το Λιμεναρχείο Καλύμνου το οποίο υπάγεται στο Λιμενικό Ταμείο Καλυμνίων. Το λιμάνι της Καλύμνου διαθέτει υπηρεσίες Τελωνείου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και επομένως είναι δυνατό να εξυπηρετήσει κινήσεις εξωτερικού.

Πλοία για το νησί ξεκινούν από τον Πειραιά για απ' ευθείας προσέγγιση, αλλά και από την Κω ή το Μαστιχάρι σε περίπτωση που επιλέξει κάποιος να ταξιδέψει μέσω Κω όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως. Η διάρκεια του ταξιδιού από τον Πειραιά είναι 10 έως 12 ώρες με συμβατικά πλοία, ανάλογα τις ενδιάμεσες στάσεις.

Η Κάλυμνος από το καλοκαίρι του 2006, εξυπηρετείται με καθημερινές πτήσεις από και προς Αθήνα, και με πτήσεις τρεις φορές την εβδομάδα από και προς Ρόδο, ανάλογα με την εποχή. Ο αερολιμένας Καλύμνου, βρίσκεται στην περιοχή Άργος, σε απόσταση 10-15 λεπτά από την Πόθια. Εναλλακτική λύση για την αεροπορική προσέγγιση της Καλύμνου, αποτελεί η πτήση έως τη γειτονική Κω.

Μπορεί να βρει κάποιος δρομολόγια έως το αεροδρόμιο της Κω, και κατόπιν με Ταχύπλοο ή Συμβατικό Ferry Boat από το Μαστιχάρι, το οποίο μπορεί να προσεγγίσει απ' ευθείας από τον Διεθνή Αερολιμένα Κω με ταξί ή λεωφορείο. Το ταξίδι με πλοίο από το Μαστιχάρι μέχρι την Κάλυμνο, κυμαίνεται από 20 έως 45 λεπτά, ανάλογα με το μέσο που θα χρησιμοποιηθεί.

Ύδρευσης - Άρδευσης

Η ύδρευση πραγματοποιείται από γεωτρήσεις που υπάρχουν στο νησί. Από την υπεράντληση, κάποιες απ' αυτές βγάζουν υφάλμυρο νερό και επειδή το νερό απ' όλες τις γεωτρήσεις, αναμιγνύεται για να καλύψει τις ανάγκες του νησιού, το νερό του δικτύου καταλήγει να είναι υφάλμυρο γι' αυτό και δεν χρησιμοποιείται ως πόσιμο. Πρόσφατα, τοποθετήθηκαν βρύσες σε κάποια σημεία της Πόθιας, απ' όπου οι κάτοικοι μπορούν να προμηθευτούν πόσιμο νερό με χαμηλό κόστος. Το νερό αυτό προέρχεται από γεωτρήσεις στο Βαθύ.

Η άρδευση των καλλιεργειών γίνεται από πηγάδια που υπάρχουν στην περιοχή Βαθύ.

Επίσης στην περιοχή Βαθύ υπάρχει λιμνοδεξαμενή εξωποτάμια με ακάλυπτη μεμβράνη που τροφοδοτείται από τα όμβρια ύδατα τεσσάρων χειμάρρων της περιοχής, με ωφέλιμο όγκο 155.000 m² και πηγή χρηματοδότησης το II ΚΠΣ. Το έργο αποπερατώθηκε το 1998, και τα έργα αξιοποίησης του ολοκληρώθηκαν το 2008, με πηγή χρηματοδότησης το III ΚΠΣ (ΠΕΠ 2000-2006). Η μεταβίβαση της Διοίκησης Λειτουργίας και Συντήρησης είναι στο τελικό στάδιο. Εκκρεμεί η έκδοση ΚΥΑ από τους συναρμόδιους Υπουργούς για την παραχώρηση της χρήσης στο Δήμο Καλύμνου. Μέχρι σήμερα όμως, η ποσότητα νερού που συγκεντρώνεται δεν έφτασε το ύψος που είχε καθοριστεί από τη μελέτη.

Στην Κάλυμνο τέλος υπάρχει μια θερμομεταλλική πηγή στο νοτιοανατολικό άκρο του νησιού, στα Θέρμα, της οποίας το νερό χαρακτηρίζεται για τις θεραπευτικές του ιδιότητες.

Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας

Η ενεργειακή υποδομή αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από το δίκτυο της ηλεκτρικής ενέργειας. Υπάρχει ένα εργοστάσιο ΔΕΗ ΑΣΠ ΚΑΛΥΜΝΟΥ στην περιοχή Λαφάσι.

Αξιοσημείωτη είναι η δημιουργία 11 μονάδων φωτοβολταϊκών συστημάτων, συνολικής δυναμικότητας 1.100 KW.

Το δίκτυο του ΟΤΕ καλύπτει πλήρως τις σύγχρονες ανάγκες επικοινωνίας.

Εκπαίδευσης

Οι υποδομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτονται από δεκατέσσερα Νηπιαγωγεία, δώδεκα Δημοτικά Σχολεία, ενώ όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στο νησί λειτουργούν πέντε Γυμνάσια, δύο Λύκεια και ένα ΕΠΑΛ.

Υγείας

Στο νησί υπάρχει το Γενικό Νοσοκομείο- Κέντρο Υγείας Καλύμνου «Βουβάλειο», το οποίο έχει αναπτύξει τον Παθολογικό Τομέα και τον Χειρουργικό Τομέα, και στον Εργαστηριακό Τομέα λειτουργούν Μικροβιολογικό και Ακτινολογικό- Ακτινοδιαγνωστικό εργαστήριο. Το Νοσοκομείο κτιριακά και οργανικά συμπεριλαμβάνει και τα Ιατρεία του ως Κέντρου Υγείας. Επίσης λειτουργεί Θάλαμος Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας πολύ σημαντικός για αντιμετώπιση της νόσου των Δυτών, που σχετίζεται άμεσα με την Κάλυμνο λόγω της αυξημένης ανάπτυξης που παρατηρείται στο νησί στον τομέα της σπογγαλιείας.

A.6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

A.6.1 Πρωτογενής Τομέας

Από τους κλάδους του πρωτογενή τομέα η αλιεία κατέχει εξέχουσα θέση στο νησί της Καλύμνου. Είναι παραδοσιακά το νησί των σφουγγαράδων και των ψαράδων και τα θαλασσινά επαγγέλματα, ιδιαίτερα η σπογγαλιεία, έκαναν ξακουστό το νησί σε όλο τον κόσμο.

Η γεωργία στην Κάλυμνο δεν είναι ανεπτυγμένη λόγω της μεγάλης στενότητας σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις και του διαθέσιμου νερού. Η κοιλάδα στο Βαθύ είναι σχεδόν η μοναδική γεωργική γη του νησιού με νερό, που καλλιεργούνται μανταρινιές, άλλα εσπεριδοειδή και κηπευτικά. Ο αριθμός των ελαιοδέντρων είναι σχετικά μικρός.

Η κτηνοτροφία στο νησί περιλαμβάνει την αιγοπροβατοτροφία, βοοτροφία, πτηνοτροφία και μελισσοκομία. Σημαντική είναι η ύπαρξη δημοτικού σφαγείου με 3 γραμμές σφαγής για Βοοειδή-Αιγοπρόβατα-Χοιρινά.

Φυτική παραγωγή

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα η γεωργική γη που δύναται να καλλιεργηθεί είναι 10.300στρ. Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται ως βοσκότοποι είναι 48.700στρ. Η έκταση των 56.700 στρ. που χαρακτηρίζονται ως δάση δεν αποτελούνται από συμπαγείς συστάδες δασικών δέντρων αλλά πρόκειται για εκτάσεις που καλύπτονται από θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση.

Χρήσεις	Κάλυμνος		Ν. Δωδεκανήσου	
	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)
Γεωργική γη	10.300	7.67	765.900	28
Βοσκότοποι	48.700	36.28	520.400	19
Δάση	56.700	42.25	1.200.500	44
Λοιπές εκτάσεις	18.500	13.78	217.200	8
Σύνολο	134200	100	2.704.000	100

Πηγή: Ελ. Στατ. (Χρήσεις γης 1999-2000)

Η διάρθρωση των καλλιεργειών κατά κατηγορία και αναλυτικά φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

Κατηγορίες Καλλιεργειών	Σύνολο έκτασης (στρ.)	Αρδευόμενη Έκταση (στρ.)
Φυτά μεγάλης καλλιέργειας και λοιπές καλλιέργειες	242	47
Κηπευτική γη, θερμοκήπια	168	168
Αμπέλια	50	
Δενδρώδεις καλλιέργειες	3.770	850
Αγρανάπαυση	80	
Σύνολο Γεωργικής Γης	4.310	1.065

Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.

A/A	Είδος	Έκταση	Παραγωγή
1	Κριθάρι για σανό	45	11.200
2	Βρώμη για σανό	55	12.100
3	Βίκος για σανό	45	10.000
4	Τεχνητοί λειμώνες	50	
5	Καρπούζια	5	1.000
6	Πεπόνια	10	1.000
7	Πατάτες ανοίξεως	30	34.000
8	Πατάτες Φθινοπώρου και χειμώνα	2	1.000
9	Λάχανα (Μάπες, Κραμβολάχανα)	35	42.000
10	Κουνουπίδια	20	20.000
11	Κρεμμύδια ξερά	15	17.300
12	Σκόρδα ξερά	1	500
13	Σπανάκι	5	5.000
14	Πράσα	5	5.000
15	Μαρούλια	10	8.000
16	Αντίδια και Ραδίκια	1	1.600

17	Ντομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση υπαίθρου	14	32.000
18	Ντομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση υπό κάλυψη	5	41.000
19	Φασολάκια	5	3.000
20	Μπάμιες	3	1.500
21	Κολοκυθάκια	8	18.000
22	Αγγούρια υπαίθρου	2	1.000
23	Αγγούρια υπό κάλυψη	5	5.000
24	Μελιτζάνες υπαίθρου	2	5.000
25	Λουπά	1	500
26	Λεμονιές	10	150.000
27	Πορτοκαλιές	100	100.000
28	Μανταρινιές	700	700.000
29	Αχλαδιές	10	8.000
30	Βερικοκιές	10	10.000
31	Ροδακινιές	-	2000
32	Συκιές για νωπά		1000
33	Συκιές για ξερά	20	
34	Αμυγδαλιές		9.100
35	Ελαιόδεντρα για βρώσιμες ελιές	20	1.500
36	Ελαιόδεντρα ελαιοποιήσεως	2.900	10.501
	ΣΥΝΟΛΟ	4.310	

Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.

Από τα στοιχεία των παραπάνω πινάκων φαίνεται ότι οι κλάδοι που έχουν μεγαλύτερο οικονομικό ενδιαφέρον είναι τα εσπεριδοειδή, η ελαιοκομία και τα οπωροκηπευτικά.

Εσπεριδοειδή

Στην περιοχή του Βαθέως αξιοσημείωτη είναι η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών, εκτάσεως περίπου 850 στρεμμάτων, σε αναλογία 60% μανταρίνια και 40% πορτοκάλια και λοιπά εσπεριδοειδή. Ένα μεγάλο μέρος της καλλιέργειας μανταρινιών καταλαμβάνει η τοπική ποικιλία, τα λεγόμενα «**μανταρίνια Καλύμνου**», τοπικό γεωργικό προϊόν το οποίο εντάχθηκε με ξεχωριστό κονδύλι από τα υπόλοιπα εσπεριδοειδή, που και αυτά επιδοτούνται στον ΚΑΝ (ΕΚ) 1405/2006 του Συμβουλίου «σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου».

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση της έκτασης της συγκεκριμένης ποικιλίας των μανταρινιών και αντικατάστασής της με άσπερμες ποικιλίες εσπεριδοειδών που ωριμάζουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους ώστε να μη διατίθεται στην αγορά την ίδια χρονική περίοδο το σύνολο της παραγωγής και να υπάρχει κλιμάκωση.

Ελαιοκαλλιέργεια

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Ελαιοκομικού Μητρώου Δωδεκανήσου στην Κάλυμνο (έως 14-4-2011) υπάρχουν 348 ελαιοκαλλιεργητές που καλλιεργούν 509 τεμάχια συνολικής έκτασης 2.037,4 στρ. Ο παραγόμενος ελαιόκαρπος χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για παραγωγή ελαιολάδου και ελάχιστα για παραγωγή επιτραπέζιας ελιάς.

Υπάρχει ελαιοτριβείο του Δήμου Καλύμνου, μέσα στον οικισμό της Πόθιας για το οποίο υπάρχει ανάγκη εκσυγχρονισμού και μετεγκατάστασης. Σύμφωνα με τα δελτία εργασιών του ελαιοτριβείου κατά την περίοδο 2001-2010 είχε μέση παραγωγή ελαιολάδου 25.516 κιλά. Αξίζει να αναφερθεί, ότι τα τελευταία χρόνια φυτεύονται νέες εκτάσεις που θα μπουν σε παραγωγή τα επόμενα χρόνια. Λόγω όμως, της αναμενόμενης αύξησης της παραγωγής και της παλαιότητας του ελαιοτριβείου υπάρχει ανάγκη δημιουργίας ενός μεγαλύτερου και σύγχρονου ελαιοτριβείου.

Οπωροκηπευτικά

Στην Κάλυμνο καλλιεργούνται περίπου 150 στρέμματα κηπευτικών υπαίθρου και 10 στρέμματα κηπευτικά θερμοκηπίου. Η καλλιέργειά τους γίνεται κυρίως τους χειμερινούς μήνες λόγω της έλλειψης αρδευτικού νερού αλλά και των ιδιαίτερα ξηροθερμικών συνθηκών που επικρατούν τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα στρέμματα αυτά είναι γενικά λίγα και θα μπορούσαν να καλλιεργηθούν περισσότερες εκτάσεις για να καλύψουν τη ζήτηση ντόπιων κηπευτικών τόσο από την Κάλυμνο όσο και από τα γύρω νησιά.

Από τις λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες, υπάρχουν περίπου 50 στρέμματα συκιές που χρησιμοποιούνται κυρίως για την παραγωγή νωπών σύκων, ενώ υπάρχει και μια μικρή ποσότητα που αποξηραίνεται. Η καλλιέργεια της συκιάς ενδείκνυται στις κλιματικές συνθήκες του νησιού.

Τέλος, καλλιεργούνται περίπου 100 στρέμματα αμπελιών, επιτραπέζιων και οινοποιήσιμων ποικιλιών και η παραγωγή τους διατίθεται στην τοπική αγορά.

Λοιπές καλλιέργειες

Λόγω των ιδιαίτερων κλιματικών συνθηκών (ξηρό και θερμό κλίμα) αλλά και της έλλειψης αρδευτικού νερού, διέξοδο θα μπορούσε να δώσει η καλλιέργειών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, συνυπολογίζοντας και το δεδομένο ότι αναπτύσσονται θαυμάσια στην Κάλυμνο τα αυτοφυή αρωματικά φυτά.

Ενδιαφέρον θα μπορούσε να έχει η καλλιέργεια τροπικών και υποτροπικών φυτών (αβοκάντο, γκαβάφα κ.α), με προσεκτική επιλογή των ποικιλιών και των περιοχών που θα φυτευτούν και αφού επιτευχθεί η σωστή λειτουργία της λιμνοδεξαμενής.

Ζωική παραγωγή

Η διάρθρωση του ζωικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Είδος	Αριθμός Ζώων
Ίπποι	4
Όνοι	8
Πρόβατα	2.880
Αίγες	6.150
Χοίροι (Αναπαραγωγής)	50
Χοίροι (Κρεατοπαραγωγής)	50
Κουνέλια	500
Κότες συστηματικής εκτροφής	10.000
Κότες (χωρικής εκτροφής)	1.500
Γαλοπούλες	300
Βοοειδή (αρσενικά)	40
Βοοειδή (θηλυκά)	40
Μελίσσια	6.005

Πηγή: Ετήσιο στατιστικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.

Οι κλάδοι που έχουν ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον είναι η αιγοπροβατοτροφία και η μελισσοκομία.

Στο νησί υπάρχουν 109 εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά **12.141 αιγοπρόβατα** σύμφωνα με το μητρώο της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας.

Επίσης, υπάρχουν σύμφωνα με τα στοιχεία του Αγροτικού Κτηνιατρείου Καλύμνου 5 εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά **56 βοοειδή**.

Τέλος, υπάρχει μια πτηνοτροφική μονάδα ωτοκίας συνολικής δυναμικότητας 14.600 πτηνών, της οποίας ο πληθυσμός κυμαίνεται συνήθως στα 6.600-8.000 άτομα ενώ οι υπόλοιποι κλάδοι καλύπτουν ανάγκες της οικογενειακής κατανάλωσης.

Αιγοπροβατοτροφία

Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα πρόβατα είναι 2.938 ενώ οι αίγες είναι πολύ περισσότερες και ανέρχονται σε 9.200:

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΖΩΩΝ	ΑΙΓΕΣ			ΠΡΟΒΑΤΑ		
				ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 10 ΖΩΑ	12	58	32	0	32	22	4	26
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 11 ΕΩΣ 150 ΖΩΑ	66	5470	3817	205	4022	1346	99	1445
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 151 ΕΩΣ 300 ΖΩΑ	29	5832	4380	221	4601	1158	73	1231
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 301 ΕΩΣ 500 ΖΩΑ	2	781	524	21	545	224	12	236
5	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 501 ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		109	12141	8753	447	9200	2750	188	2938

Πηγή: Μητρώο Κτηνιατρικής 2012

Από τη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες μονάδες είναι μεσαίου μεγέθους και ο αριθμός των ζώων κυμαίνεται από 10 έως 300.

Καμία από τις εκμεταλλεύσεις δε διαθέτει άδεια λειτουργίας. Λειτουργούν με υποτυπώδεις υποδομές, οι χώροι ενσταυλισμού είναι πρόχειροι (ιδιοκατασκευασμένοι) και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διαχείριση των ζώων. Η διατροφή των ζώων στηρίζεται κυρίως στη βόσκηση. Οι βοσκότοποι που βρίσκονται στο νησί είναι ιδιόκτητοι και μόνο στην Ψέριμο αξιοποιείται κοινοτικός βοσκότοπος έκτασης 1.824 στρεμμάτων, σύμφωνα με τον κατάλογο του δικαιώματος βοσκής για το 2013 του Δήμου Καλύμνου. Τα ζώα παραμένουν όλο το χρόνο στην ίδια περιφραγμένη περιοχή με αποτέλεσμα να δημιουργείται υποβάθμιση των βοσκοτόπων από υπερβόσκηση.

Η υποβάθμιση των βοσκοτόπων αλλά και οι λιγοστές εκτάσεις που καλλιεργούνται για παραγωγή ζωοτροφών (195 στρέμματα), δημιουργούν την ανάγκη για συμπληρωματική τροφή με αγορά ζωοτροφών η οποία αυξάνει όμως σημαντικά το κόστος παραγωγής.

Ο κύριος προσανατολισμός της κτηνοτροφίας του νησιού είναι η παραγωγή κρέατος ενώ η αξιοποίηση του γάλακτος είναι μικρή. Με παραδοσιακά μέσα παράγονται μικρές ποσότητες τυριών (Καλύμνικο τυρί, μυζήθρα, κοπανιστή) τα οποία διατίθενται στην τοπική αγορά και προτιμούνται ιδιαίτερα από τους κατοίκους του νησιού.

Η διατήρηση τόσο μεγάλου αριθμού ζώων χωρίς να γίνεται σωστή εκμετάλλευση του κοπαδιού οφείλεται στη χορήγηση των οικονομικών ενισχύσεων από την Ε.Ε με τη μορφή που δίνονται μέχρι σήμερα. Το σύστημα θα αλλάξει με την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ 2014 – 2020 και είναι απαραίτητη η προσαρμογή των κτηνοτρόφων στα νέα δεδομένα.

Μελισσοκομία

Τις προηγούμενες δεκαετίες η μελισσοκομία στην Κάλυμνο γνώρισε μια ύφεση, αποτέλεσμα της απασχόλησης των κατοίκων με τα επαγγέλματα της θάλασσας και με τη μετανάστευση. Τα τελευταία χρόνια όμως εξαιτίας της κάμψης αυτών των επαγγελμάτων, της πολύ υψηλής τιμής του θυμαρίσιου μελιού, και των επιδοτήσεων που λειτούργησαν ως ισχυρό κίνητρο, οι Καλύμνιοι στράφηκαν ξανά με μεγάλο ενδιαφέρον στον κλάδο αυτό. Με τη βοήθεια των επιδοτήσεων πολλοί νέοι εντάχθηκαν στα προγράμματα για νεοεισερχόμενους αγρότες και άλλοι παλαιότεροι εκσυγχρόνισαν τις ήδη υπάρχουσες μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις τους.

Σήμερα στην Κάλυμνο υπάρχουν δύο μελισσοκομικοί Συνεταιρισμοί : Ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Καλύμνου «ΜΕΛΚΑΛ», που αριθμεί 58 μέλη με 3671 κυψέλες, και ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός «Θυμαρίτης» που αριθμεί 31 μέλη με 3161 κυψέλες. Γενικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Μελισσοκομικών Εκμεταλλεύσεων της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας οι μελισσοκομικές **εκμεταλλεύσεις** στην Κάλυμνο ανέρχονται σε **141 με 8.023 κυψέλες** όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

		ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΨΕΛΩΝ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 30 ΚΥΨΕΛΕΣ	59	1.045
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 31 ΕΩΣ 100 ΚΥΨΕΛΕΣ	65	3.874
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 101 ΕΩΣ 200 ΚΥΨΕΛΕΣ	14	1.843
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 201 ΚΑΙ ΑΝΩ	3	1.261
ΣΥΝΟΛΟ		141	8.023

Πηγή: Τμ. Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας

Ο αριθμός των κυψελών ανά τ.χλμ είναι μεγάλος, 70 κυψέλες /τχλμ. Πρέπει να επισημανθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων της Καλύμνου είναι θυμαρότοποι.

Μεγάλο πρόβλημα για τη μελισσοκομία στην Κάλυμνο είναι η έλλειψη ποικίλης ανθοφορίας σε όλη τη διάρκεια του έτους, ειδικά κατά το καλοκαίρι που παρατηρείται έντονη ξηρασία, αλλά και το χειμώνα. Οι μελισσοκόμοι, προκειμένου να βοηθήσουν τα μελίσσια τους να επιζήσουν στις δύσκολες περιόδους, αναγκάζονται να τροφοδοτήσουν τεχνητά, κάτι το οποίο αυξάνει το κόστος παραγωγής του μελιού σημαντικά, χωρίς να αντικαθιστά ποτέ επάξια τη φυσική βλάστηση. Όμως, το νησί διαθέτει και κάποιες εκτάσεις με ενδιαφέρουσα βλάστηση, που δεν αξιοποιούνται λόγω έλλειψης προσβάσεων.

Ένας άλλος τρόπος που χρησιμοποιούν οι μελισσοκόμοι προκειμένου να αντιμετωπίσουν το παραπάνω πρόβλημα, είναι να μεταφέρουν τα μελίσσια τους στα γύρω νησιά, κυρίως στην Κω και στη Ρόδο, μετά τον Αύγουστο που τελειώνει η ανθοφορία του θυμαριού. Εκτιμάται ότι το 80 % των μελισσοκόμων της Καλύμνου μεταφέρουν στην Κω περίπου πέντε χιλιάδες (5.000) κυψέλες στις αρχές Αυγούστου, μόλις τελειώσει το θυμάρι της Καλύμνου. Οι περισσότεροι παραμένουν ως το τέλος Νοεμβρίου και μετά επιστρέφουν στην Κάλυμνο. Οι υπόλοιποι παραμένουν στην Κω ως το Μάιο, και επιστρέφουν στην Κάλυμνο για το πρώιμο θυμάρι. Επίσης, μελισσοκόμοι της Κω μεταφέρουν περίπου τρεις χιλιάδες (3.000) κυψέλες στην Κάλυμνο το Μάιο για το πρώιμο θυμάρι.

Το θυμαρίσιο μέλι που παράγεται στην Κάλυμνο αλλά και στα άλλα νησιά είναι εξαιρετικής ποιότητας, με ιδιαίτερο άρωμα και γεύση, και πολύ μεγάλες προοπτικές στην αγορά. Απολαμβάνει την υψηλότερη τιμή από όλες τις κατηγορίες ελληνικών μελιών, και αυτό οφείλεται στο εξαιρετικό άρωμα, στη γεύση, την πυκνότητα, τη διατήρησή του για μεγάλο χρονικό διάστημα σε ρευστή κατάσταση, αλλά και στη συνήθεια του Έλληνα καταναλωτή που προτιμά το θυμαρίσιο μέλι.

Μεγάλο μέρος της παραγωγής πωλείται σε συσκευασίες λιανικής από τους ίδιους τους παραγωγούς χωρίς όμως τα μελισσοκομικά εργαστήρια των παραγωγών να διαθέτουν σύστημα HACCP. Ήδη οι παραγωγοί έχουν καταθέσει μελέτες σε επενδυτικά σχέδια, προκειμένου να εφαρμόσουν το σύστημα HACCP, που αποτελεί προϋπόθεση για τις άδειες τυποποίησης και θα λύσει προβλήματα διάθεσης του προϊόντος.

Αλιεία

Το νησί της Καλύμνου κατατάσσεται στην κατηγορία των απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών των οποίων η αλιεία αποτελεί σημαντικό οικονομικό παράγοντα.

Στο λιμάνι της Καλύμνου δραστηριοποιούνται περίπου τριακόσια ογδόντα δύο **(382) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη**.

Τα παραπάνω επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- 376 σκάφη παράκτιας αλιείας εκ των οποίων 336 δίχτυα-παραγάδια, 2 βιντσότρατες, 38 οστρακαλιευτικά.
- 6 σκάφη μέσης αλιείας, ήτοι 5 μηχανότρατες και 1 γριγρι.

Στην αλιεία του ξιφιά και κόκκινου τόνου απασχολούνται περί τα 60 αλιευτικά εκ των οποίων τα 30 περίπου απασχολούνται αποκλειστικά με το συγκεκριμένο είδος αλιείας καθ' όλη τη αλιευτική περίοδο. Είναι σκάφη ολικού μήκους από 12,00 μ. έως 24,00 μ., εφοδιασμένα με τον απαιτούμενο ηλεκτρονικό μηχανολογικό και αποθηκευτικό εξοπλισμό για το συγκεκριμένο είδος αλιείας.

Τέλος, σε ετήσια βάση 4-5 αλιευτικά εφοδιάζονται με άδεια σπογγαλιείας (ετήσιας ισχύος).

Η δυναμική του αλιευτικού στόλου της Καλύμνου καταδεικνύεται και από τα εξής:

α) Από το 1991 έως 31-12-2012 εντάχθηκαν στο μέτρο της οριστικής απόσυρσης και αποσύρθηκαν 226 επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη. Παρόλα αυτά η συνολική μείωση του αλιευτικού στόλου υπολογίζεται περί τα 50 αλιευτικά.

β) Αντικαταστάθηκαν με νέα και καλύτερα εξοπλισμένα, με ή χωρίς οικονομική ενίσχυση, 154 σκάφη.

Από τον παράκτιο στόλο της Καλύμνου γίνεται χρήση μεγάλης ποικιλίας αλιευτικών εργαλείων και συγκεκριμένα, μανωμένα δίχτυα, απλάδια δίχτυα, παραγάδια αφρού και βυθού, ιχθυοπαγίδες, καθητή, συρτή, καθώς και τοπικά εργαλεία όπως μπραγκαρόλα (είδος συρτής για την αλιεία του χταποδιού) και καλαμαριέρα (είδος καθητής για την αλιεία καλαμαριού).

Τα αντιπροσωπευτικότερα είδη που αλιεύονται είναι:

- α) Για τα δίχτυα: Μπαρμπούνια, κουτσομούρες, γόπες, μελανούρια, συναγρίδες, σκάρσι, σουπιές.
- β) Για τα παραγάδια βυθού: Λιθρίνια, τσιπούρες, σαργοί, φαγγριά, μελανούρια.
- γ) Για τις ιχθυοπαγίδες: Αστακοί και γαρίδες.
- δ) Για συρτές και καθητές: Κόκκινος τόνος, καλαμάρια, παλαμίδες, συναγρίδες, χταπόδια.
- ε) Παραγάδια αφρού: Ξιφίας, κόκκινος τόνος.

Η συνολική παραγωγή, αν και δεν υπάρχουν επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία, ανέρχεται κατ' εκτίμηση σε:

- α) Για την παράκτια αλιεία σε 350 Τ περίπου ετησίως.
- β) Για την μέση αλιεία (μηχανότρατες) σε 500 Τ. περίπου ετησίως.
- γ) Για την αλιεία με αφροπαράγαδα σε 650 Τ. περίπου ξιφίας και 20 Τ. περίπου κόκκινος τόνος.

Σύμφωνα με μελέτες, το ανθρώπινο δυναμικό της Καλύμνου που απασχολείται με την αλιευτική δραστηριότητα ή εξαρτάται άμεσα από αυτήν, όπως εμπόριο αλιευμάτων, αλιευτικών εργαλείων, μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού των αλιευτικών σκαφών, ανέρχεται σε 2.500 άτομα ή το 50% του ενεργού πληθυσμού.

Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των αλιέων, που σύμφωνα με εκτιμήσεις της υπηρεσίας μας ανέρχονται σε 950 άτομα περίπου, αποζητεί αποκλειστικά από την αλιεία (80%) και μόνο ένα μικρό ποσοστό απασχολείται δευτερευόντως με τον τουρισμό την οικοδομή κ.λ.π.

Τα κυριότερα αλιευτικά πεδία στα οποία δραστηριοποιείται ο αλιευτικός στόλος της Καλύμνου είναι:

- α) Η περιοχή μεταξύ Κω – Καλύμνου
- β) Οι περιοχές Ανατολικά της Καλύμνου
- γ) Η ευρύτερη περιοχή της Αστυπάλαιας και των Κυκλάδων
- δ) Στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου δραστηριοποιούνται τα αλιευτικά που απασχολούνται στην αλιεία του ξιφία και κόκκινου τόνου.

Ο αριθμός των ερασιτεχνικών σκαφών ανέρχεται περίπου στα εξακόσια δέκα (610) σκάφη. Στα αλιευτικά πεδία που εκτείνονται στην ευρύτερη περιοχή της νήσου Καλύμνου δραστηριοποιούνται σε ετήσια βάση και τρεις (3) με τέσσερις (4) μηχανότρατες από το Πέραμα και το Κερασίφι αντίστοιχα καθώς και ένα (1) γρι – γρι (κυκλωτικά δίχτυα) από το νήσο Λέρο, κυρίως κατά την περίοδο Φεβρουάριο - Μάρτιο. Τα αλιευτικά πεδία του νησιού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι πόλος έλξης για του ερασιτέχνες αλιείς, οι οποίοι συνωστίζονται στην ευρύτερη περιοχή και λειτουργούν ανταγωνιστικά προς τους επαγγελματίες παράκτιας αλιείας που έχουν περιορισμένες αλιευτικές δυνατότητες.

Οι Καλύμνιοι ψαράδες μετακινούνται την καλοκαιρινή περίοδο σε πολλά νησιά των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου.

Σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Καλύμνου παίζουν οι **ιχθυοκαλλιέργειες**. Συνολικά δραστηριοποιούνται τέσσερις (4) φορείς σε δώδεκα (12) θέσεις (πάρκα) εκτροφής και ένας φορέας στη νήσο Ψέριμο σε δύο (2) πάρκα εκτροφής. Αφορούν πλωτές μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας εντατικής μορφής.

Η συνολική μισθωμένη έκταση ανέρχεται σε 182 στρέμματα.

Τα εκτρεφόμενα είδη αφορούν Μεσογειακούς ιχθύες συνολικής παραγωγής 3.455,00 Τ. ετησίως.

Η νήσος Κάλυμνος διαθέτει ένα αλιευτικό καταφύγιο μικρής κλίμακας (περίπου 25 σκάφη), στην περιοχή Μελιτσάχα στο οποίο οι ελλείψεις που παρουσιάζονται είναι ο επιτοίχιος χαμηλός φωτισμός, οι εγκαταστάσεις για πυροπροστασία και τέλος η φωτοσήμανση (φάρος), πρόσφατα δε παρουσιάστηκε σπηλαιώση σε τμήμα του κρηπιδώματος.

Οι ποσότητες και το είδος αλιευμάτων που διατίθενται στην νήσο Κάλυμνο είναι συνάρτηση τόσο του εποχιακού χαρακτήρα τους όσο και της τουριστικής κίνησης. Τους καλοκαιρινούς μήνες, και ιδίως από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο διευρύνεται το εμπορικό κανάλι των άμεσων πωλήσεων των αλιευμάτων σε εστιατόρια και ξενοδοχεία της περιοχής.

Ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της Καλύμνου έχει η αλιεία του ξιφιά. Η παραγωγή του συγκεκριμένου είδους είναι η σημαντικότερη σε Εθνικό επίπεδο και διατίθεται κυρίως στο εξωτερικό.

Δραστηριότητες που σχετίζονται με την τυποποίηση και μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων σε εμπορική κλίμακα υφίστανται στο νησί της Καλύμνου, και συγκεκριμένα επτά (7) μονάδες. Ποιο αναλυτικά υφίσταται πέντε (5) πλωτά συσκευαστήρια – ψυγεία σε επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, τρία (3) εγκεκριμένα συσκευαστήρια νωπών αλιευμάτων και μια (1) επεξεργασίας νωπών & κατεψυγμένων αλιευμάτων.

Τέλος σε επίπεδο οικιακής οικονομίας εφαρμόζεται εντατικά η παραγωγή παραδοσιακών αλίπαστων και άλλων ιχθυοπαρασκευασμάτων.

Στην Κάλυμνο η ενασχόληση με την αλιεία κατέχει την πρώτη θέση σε επίπεδο νομού. Στον πίνακα 1. δίνονται στοιχεία με τον αριθμό σκαφών, τις κατηγορίες αλιείας και τα είδη των αλιευτικών εργαλείων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Στον πίνακα 2. δίνονται στοιχεία των πλωτών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή με την συνολική μισθωμένη έκταση και ετήσια παραγωγή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

Σύνολο σκαφών	GT	KW	Πλήρωμα	Κατηγορία αλιείας				
				Παράκτια			Μέση	
				Δ – Π	Βιντοόρατες	Οστρακαλιευτικά	Μηχανόρατες	Γριπί
382	2.935,47	14.086,03	880	336	2	38	5	1

Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου (2013)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

Παραγωγή Ιχθυοκαλλιεργητικών Μονάδων Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου (Έτος 2013)

Νησί	Ιχθυοκαλλιέργειες			Συνολική Παραγωγή (Τ)
	Αριθμός Μονάδων	Θέσεις Εκτροφής	Μισθωμένη Έκταση (στρέμματα)	Μεσογειακοί ιχθύες
Κάλυμνος	4	12	162	3.155,00
Ψέριμος	1	2	20	300,00
Σύνολο	4	8	212	3.455,00

Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου (2013)

A.6.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στην Κάλυμνο υπάρχουν μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που σχετίζονται με προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ελ. Στατ. ,υπάρχουν 14 βιοτεχνίες ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής. Επίσης 1 μονάδα που ασχολείται με παραγωγή κλωστοϋφαντουργι-κών υλών (κατασκευή παραδοσιακών υφαντών) και τέλος 2 ποτοποιίες.

Υπάρχει ένα ιδιωτικό **τυροκομείο** που δραστηριοποιείται στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων (τυρί μαλακό, τυρί σκληρό, μυζήθρα, γιαούρτι) μόνο από αγελαδινό γάλα. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΛΟΓΑΚ η ποσότητα γάλακτος που επεξεργάστηκε το 2011 ανέρχεται σε 78 τόνους και παρήχθησαν 12 τόνοι γιαούρτι, 10,5 τόνοι τυρί μαλακό, 9 τόνοι τυρί σκληρό και 1,8 τόνοι μυζήθρα.

A.6.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο Τριτογενής τομέας είναι ο πιο αναπτυγμένος στο νησί με τον τουρισμό και το εμπόριο να κατέχουν εξέχουσα θέση.

Τουρισμός

Η Κάλυμνος ξεχωρίζει για τις ιδιαίτερες ομορφιές του φυσικού της περιβάλλοντος και έχει πολλούς φανατικούς επισκέπτες τα τελευταία χρόνια.

Η τουριστική υποδομή είναι αναπτυγμένη. Τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λπ.), ταβέρνες και άλλα καταστήματα που εξυπηρετούν τους τουρίστες, υπάρχουν στον οικισμό Πόθια αλλά και στο Μασούρι, στις Μυρτιές, στο Καντούνι και σε άλλες παραλίες. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η υπάρχουσα υποδομή διανυκτέρευσης επισκεπτών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	38	833	1.576
ΛΟΙΠΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	94	549	1.144
ΣΥΝΟΛΟ	132	1.382	2.720

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, Ομοσπονδία Ενοικιαζόμενων Δωματίων Δωδεκανήσου

Η εστίαση των επισκεπτών γίνεται είτε στα καταλύματα και ξενοδοχεία της περιοχής ή στα εστιατόρια. Στο νησί δραστηριοποιούνται 245 επιχειρήσεις εστίασης σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ελ. Στατ.

Η Κάλυμνος αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης μιας ειδικής κατηγορίας τουριστών, των αναρριχητών, επειδή κρίνεται ως πληρέστερος προορισμός λόγω της ύπαρξης απόκρημνων βράχων σε πολλά σημεία του νησιού. Ο αναρριχητικός τουρισμός συνέβαλε σημαντικά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου τους μήνες του φθινοπώρου.

Παρατηρείται και θρησκευτικός τουρισμός στο μοναστήρι του Αγίου 'Σάββα εν Καλύμνω'. Αρκετοί είναι οι επισκέπτες του νησιού που έχουν σαν κύριο προορισμό τους το μοναστήρι ,ενώ πολλοί επισκέπτονται το νησί λόγω των τοπικών εθίμων και εκδηλώσεων το Πάσχα.

Μεταφορές – Συγκοινωνία

Η απευθείας επικοινωνία με το λιμάνι του Πειραιά γίνεται τρεις φορές την εβδομάδα με πλοίο της άγονης γραμμής και η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 10 με 12 ώρες ανάλογα με τις ενδιάμεσες στάσεις. Επίσης, ταχύπλοο καταμαράν συνδέει την Κάλυμνο με τη Ρόδο και τα γύρω νησιά καθημερινά. Από την Κω (Μαστιχάρι) εκτελούνται 6 δρομολόγια καθημερινά με 3 πλοία τοπικής εταιρίας. Επίσης πλοία της ίδιας εταιρίας συνδέουν την Κάλυμνο με Λέρο, Λειψούς, Πάτμο, Αρκιούς, Αγαθονήσι, Πυθαγόριο (Σάμου), 4 φορές την εβδομάδα και με την Αστυπάλαια 3 φορές την εβδομάδα.

Το χειμώνα όμως, παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα στη συγκοινωνία λόγω καιρικών συνθηκών που μειώνουν τις προσεγγίσεις.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται η κίνηση επιβατών στο λιμάνι της Καλύμνου. Φαίνεται η αυξημένη κίνηση των επιβατών το έτος 2012.

ΕΤΟΣ	2011		2012	
ΛΙΜΕΝΑΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΛΙΜΕΝΟΣ	64.316	72.418	102.554	107.102

Πηγή: Λιμεναρχείο Καλύμνου

Το αεροδρόμιο της Καλύμνου εγκαινιάστηκε και λειτούργησε πρώτη φορά το 2006, και εξυπηρετεί μόνο πτήσεις εσωτερικού. Τα δρομολόγια αυξάνονται κατά την περίοδο αιχμής. Η κίνηση των επιβατών είναι ιδιαίτερα αυξημένη από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα:

	ΚΙΝΗΣΗ 2010			ΚΙΝΗΣΗ 2011			ΚΙΝΗΣΗ 2012		
	Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		Α/ΦΗ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	
	Αφ-Αν	Αφίξ	Αναχ.	Αφ-Αν	Αφίξ	Αναχ.	Αφ-Αν	Αφίξ	Αναχ.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	58	564	599	56	482	656	46	541	640
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	48	502	500	48	454	517	50	487	512
ΜΑΡΤΙΟΣ	54	744	529	60	648	723	64	625	731
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	84	850	871	92	1.300	1.040	74	475	639
ΜΑΙΟΣ	78	820	949	92	872	1.157	146	845	967
ΙΟΥΝΙΟΣ	82	981	1.070	86	1.163	1.167	142	1.034	1.019
ΙΟΥΛΙΟΣ	84	1.305	1.286	104	1.639	1.546	136	1.297	1.229
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	94	1.315	1.602	98	1.456	1.731	128	1.055	1.410
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	90	957	1.437	94	1.060	1.542	138	978	1.353
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	70	752	962	80	1.046	1.160	130	721	1.072
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	60	699	942	56	629	901	80	466	696
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	52	618	713	54	627	733	84	504	599
ΣΥΝΟΛΑ	854	10.107	11.460	920	11.376	12.873	1.218	9.028	10.867

Πηγή: Ιστοσελίδα Πολιτικής Αεροπορίας

Όπως φαίνεται από τον πίνακα την τελευταία τριετία έχει αυξηθεί σταδιακά ο αριθμός των πτήσεων από και προς το αεροδρόμιο, ενώ η κίνηση των επιβατών δείχνει το 2011 ως καλύτερη χρονιά της τριετίας.

B. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η ποιότητα των προϊόντων που παράγονται είναι εξαιρετική (μέλι, εσπεριδοειδή, τυριά κ.α.) λόγω των ιδιαίτερων κλιματολογικών και περιβαλλοντικών συνθηκών αλλά και του παραδοσιακού τρόπου παραγωγής.
2. Ικανός αριθμός αλιευτικών σκαφών με σημαντική αλιευτική παραγωγή, ιδιαίτερα σε εξαγωγίμα είδη.
3. Υπάρχουν εκτάσεις κατάλληλες για μικρή αύξηση των καλλιεργειών.
4. Ύπαρξη εποχιακής αυτοφυούς βλάστησης (πωώδη, φρυγανώδη) που ευνοεί την παραγωγή εξαιρετικής ποιότητας θυμαρίσιου μελιού.
5. Υπάρχει παράδοση στη αλιεία, στη σπογγαλιεία, στη μελισσοκομία, και στην καλλιέργεια των εσπεριδοειδών.
6. Ύπαρξη νέου σε ηλικία ενεργού πληθυσμού, που αντιμετωπίζει προβλήματα ανεργίας, ο οποίος μπορεί να απασχοληθεί στον πρωτογενή τομέα.
7. Υπάρχουν υποδομές, σφαγείο, τυροκομείο, ελαιοτριβείο, για την επεξεργασία και αύξηση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων.
8. Η Κάλυμνος αποτελεί κέντρο που εξυπηρετεί τα γύρω νησιά σε Υπηρεσίες, εφόδια και προϊόντα.
9. Οι κάτοικοι της Καλύμνου έχουν ιδιαίτερη προτίμηση στα προϊόντα που παράγονται στο νησί τους.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Ανταγωνισμός για την απασχόληση του εργατικού δυναμικού από τον τουρισμό και τα τουριστικά επαγγέλματα.
2. Αυξημένο κόστος παραγωγής λόγω νησιωτικότητας.
3. Η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα.
4. Περιορισμένη ποσότητα νερού διαθέσιμη για άρδευση.
5. Μικρή η έκταση που μπορεί να καλλιεργηθεί.
6. Ανταγωνισμός εισαγόμενων αλιευμάτων , τα οποία πωλούνται ως ντόπιας παραγωγής.
7. Η μη ένταξη σε κοινοτικά προγράμματα της ναυπήγησης αλιευτικών σκαφών.
8. Απουσία συστήματος βόσκησης.
9. Το επάγγελμα της αλιείας είναι σκληρό και σε συνάρτηση με τα ανταγωνιστικά και περισσότερο ελκυστικά τουριστικά επαγγέλματα απομακρύνει τους νέους να ασχοληθούν.
10. Το περιορισμένο οδικό δίκτυο δεν επιτρέπει την αξιοποίηση πολλών εκτάσεων που παραμένουν ανεκμετάλλευτες για τη μελισσοκομία και την κτηνοτροφία.
11. Η αιγοπροβατοτροφία περιορίζεται βασικά στην παραγωγή κρέατος.
12. Η μειωμένη ανθοφορία το φθινόπωρο και το χειμώνα καθιστά απαραίτητη τη μετακίνηση των κυψελών σε άλλα νησιά.
13. Η μεγάλη εξάρτηση της επιτυχούς εκμετάλλευσης της ανθοφορίας του θυμαριού από τις κλιματολογικές συνθήκες, με τις ανάλογες συνέπειες στην παραγωγή του θυμαρίσιου μελιού.
14. Το λιμάνι είναι μικρό και περιορισμένων δυνατοτήτων, δεν ανταποκρίνεται στις αυξημένες ανάγκες του νησιού για καθημερινή σύνδεση μέσω μεγάλων πλοίων με κεντρικά λιμάνια.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

1. Οι φυσικές ομορφιές του νησιού, η παράδοση στην αλιεία και στη σπογγαλιεία, ο αναρριχητικός, ο αλιευτικός και ο θρησκευτικός τουρισμός αποτελούν ιδιαιτερότητα του νησιού και ισχυρό πόλο έλξης επισκεπτών .
2. Η συνεχής ανάπτυξη του τουρισμού, προσφέρει δυνατότητα απορρόφησης της τοπικής παραγωγής.
3. Το νησί έχει συχνή σύνδεση με τα γύρω νησιά που το καθιστά κέντρο που εξυπηρετεί σε υπηρεσίες, τρόφιμα και εφόδια.
4. Η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει την δυνατότητα δημιουργίας μικρών μονάδων επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων προσαρμοσμένων στην μικρή παραγωγή του νησιού.
5. Η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει την δυνατότητα δημιουργίας μικρών μονάδων επεξεργασίας ζωικών προϊόντων (τυροκομεία) προσαρμοσμένων στην μικρή παραγωγή του νησιού.
5. Η ζήτηση ποιοτικών και παραδοσιακών προϊόντων διασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων.
6. Οι σημαντικές προοπτικές του νησιού για την ανάπτυξη εναλλακτικού αλιευτικού τουρισμού και υποδομών μικρής κλίμακας.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ

1. Η δυσκολία που παρουσιάζεται στη σύνδεση με τον Πειραιά, η ρευστότητα των δρομολογίων και οι πολλές ώρες που διαρκεί το δρομολόγιο Κάλυμνος-Πειραιάς δυσκολεύουν τη διάθεση των προϊόντων σε γειτονικά νησιά και στην υπόλοιπη Ελλάδα.
2. Η εισαγωγή φθηνών νωπών προϊόντων καθιστά τα ντόπια προϊόντα μη ανταγωνιστικά.
3. Η γειννίαση των αλιευτικών δραστηριοτήτων με άλλες ανταγωνιστικές χρήσεις και η ευαισθησία του φυσικού περιβάλλοντος, (πχ ιχθυοκαλλιέργειες και τουρισμός, ή αλιευτικά σκάφη και κόττερα).
4. Η συνεχής αύξηση της τιμής των καυσίμων, σε συνδιασμό με την μείωση της τιμής των αλιευμάτων.

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ανάπτυξη του τουρισμού τα τελευταία χρόνια στην Κάλυμνο, έχει μετατοπίσει το κέντρο βάρους της οικονομίας σε δραστηριότητες συναφείς με τον τουρισμό και οδήγησε τον πρωτογενή τομέα σε συρρίκνωση. Αν θέλουμε όμως, να μιλάμε για ισόρροπη ανάπτυξη του νησιού είναι απαραίτητη η ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα με στόχο την κάλυψη των διατροφικών αναγκών του στο μέτρο του δυνατού, την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και τη διασύνδεσή του με τον τουρισμό. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί στοχεύοντας στις παρακάτω δράσεις:

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

1. Διάνοξη και επέκταση αγροτικού οδικού δικτύου
2. Δημιουργία ΤΟΕΒ για τη διαχείριση του νερού της λιμνοδεξαμενής και μελέτη για την αύξηση της ποσότητας του νερού που συγκεντρώνεται.
3. Εκσυγχρονισμός αλιευτικού καταφυγίου Μελιτσάχα.
4. Δημιουργία επιτροπών ελέγχου αλιευμάτων
5. Ρύθμιση της αλιείας ορισμένων ειδών τοπικής σημασίας (φούσκα, αχινός).
6. Μελέτη για την αλιεία με μηχανότρατα της κόκκινης γαρίδας, προκειμένου να διαπιστωθεί η εκμεταλλευσιμότητα του είδους.
7. Εφαρμογή μελέτης διαχείρισης αλιευτικών πεδίων Π.Ε. Καλύμνου.
8. Να γίνουν αλιευτικά καταφύγια σε Ψέριμο και Τέλενδο με εκσυγχρονισμό των υπαρχόντων εγκαταστάσεων.
9. Προώθηση των τοπικών προϊόντων μέσω διαφημίσεων, φυλλαδίων, προβολών, από τα ΜΜΕ, από εκθέσεις κλπ
10. Να ιδρυθεί μόνιμος εκθεσιακός χώρος παραδοσιακών προϊόντων σε κεντρικό σημείο του νησιού.
11. Κατασκευή νέου-σύγχρονου ελαιοτριβείου, μεγαλύτερης δυναμικότητας από το υπάρχον, το οποίο θα καλύψει τις ανάγκες που θα προκύψουν από την αύξηση της παραγωγής τα επόμενα χρόνια.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

1. Βελτίωση της μελισσοκομικής χλωρίδας με φυτά που θα δώσουν ανθοφορία εκτός της εποχής του θυμαριού είτε από τους ίδιους τους μελισσοκόμους είτε σε κάθε προσπάθεια δενδροφύτευσης στο νησί.
2. Διεύρυνση της αξιοποίησης του παραγόμενου μελιού από τους μελισσοκομικούς συνεταιρισμούς, αλλά και από ιδιώτες, αναγνώριση και ένταξη του τοπικού μελιού σε πρόγραμμα ταυτοποίησης και πιστοποίησης, παρασκευή προϊόντων με βάση το μέλι (καλλυντικά, τρόφιμα όπως γλυκά, παστέλια, καραμέλες κ.α.).

3. Αναγραφή του ονόματος του μελισσοκόμου σε κάθε συσκευασία διακινούμενου μελιού με σκοπό τη διαφύλαξη της φήμης που έχει σ' όλο τον κόσμο το Θυμαρίσιο Μέλι Καλύμνου.
4. Προτείνεται η αλλαγή κατεύθυνσης των κτηνοτροφικών μονάδων ώστε παράλληλα με το κρέας να παράγεται και να αξιοποιείται περισσότερο το γάλα. Να αλλάξει η αναλογία προβάτων αιγών για καλύτερη αξιοποίηση των βοσκοτόπων. Μακροπρόθεσμα με την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής απαιτείται η ανάπτυξη συλλογικών δομών για την ίδρυση μικρών τυροκομείων. Αυτό θα οδηγήσει στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που έχουν τη δυνατότητα να διοχετευθούν στην τοπική αγορά.
5. Να αυξηθεί η έκταση καλλιεργούμενων χορτοδοτικών φυτών για να μειωθεί το κόστος παραγωγής.
6. Καλύτερη διαχείριση των ιδιόκτητων βοσκοτόπων, προστασία από την υπερβόσκηση με την αποφυγή συνεχούς βόσκησης των ζώων στις ίδιες περιοχές.
7. Ανάπτυξη του Αλιευτικού Τουρισμού με τη φιλοξενία ατόμων - τα οποία δεν ανήκουν στο πλήρωμα του σκάφους - σε επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη με σκοπό την αναψυχή, την επίδειξη αλιευτικών μεθόδων, τη σίτιση και γενικά την παροχή τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με την αλιεία.
8. Ίδρυση και λειτουργία βιολογικών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας μικρής κλίμακας από ομάδες αλιέων.
9. Δημιουργία Ομάδας Παραγωγών.
10. Δημιουργία, μικρής κλίμακας, εγκαταστάσεων τυποποίησης, μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων.
11. Καλλιέργεια αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών. Η παρουσία αυτοφυών αρωματικών φυτών σε όλο το νησί δηλώνει την πλήρη προσαρμογή των φυτών αυτών στις γεωκλιματικές συνθήκες της περιοχής. Η καλλιέργεια των αρωματικών φυτών θα έχει θετικές επιπτώσεις και στη μελισσοκομία.
12. Καλλιέργεια τροπικών και υποτροπικών ειδών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Προτείνεται η συνεχής εκπαίδευση των νέων που επιθυμούν να ασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αλλά και των ατόμων που ήδη απασχολούνται, ώστε να γνωρίσουν και να εφαρμόσουν τις νέες τεχνικές που δεν εφαρμόζονται στο νησί. Στο νησί υπάρχουν νέοι σε ηλικία άνθρωποι, οι οποίοι μπορούν να απασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αποκλειστικά ή συμπληρωματικά με τον τουρισμό.
2. Προτείνεται η ενημέρωση σε κοινοτικά προγράμματα για ιδιωτικές επενδύσεις και επιδοτήσεις καθώς και σε θέματα που αφορούν νομικό πλαίσιο για άδειες λειτουργίας και ανάπτυξη συλλογικών δομών.